

Štátny pedagogický ústav

Štátny vzdelávací program

HUDOBNÁ VÝCHOVA

Príloha ISCED 2

Máj 2010

Schválila ÚPK pre hudobnú výchovu pri ŠPÚ

Charakteristika predmetu

Hudobná výchova je spoločenský, organizovaný, cieľavedomý proces hudobného rozvoja jedinca a je rozhodujúca pri *odovzdaní* a *sprostredkovaní* hudby novým generáciám, pričom zohráva dôležitú úlohu aj ako jedna z foriem realizácie tvorivosti každého človeka.

Spoločná úloha predmetov vo vzdelávacej oblasti Umenie a kultúra je sprostredkovať žiakom národné a svetové kultúrne dedičstvo a takto zvýšiť všeobecnú vzdelanosť národa.

Hudobnosť národa neurčuje niekoľko desiatok vynikajúcich interpretov, ale viacgeneračná vrstva zanietenej percipientov hudby. Jediné hudobné výchovy na základnej škole pokrýva celú populáciu, preto jej kvalita je mimoriadne dôležitá a chápeme ju aj ako *výchovu človeka*.

Dôraz sa kladie na výchovu hudbou s rešpektovaním výchovy k hudbe. Hudobné prejavy a počúvanie hodnotnej hudby znamená nenahraditeľný prostriedok formovania osobnosti najmä vo sfére jej emocionalizácie. Hudobná výchova umožňuje žiakovi tvorivo si osvojiť hudbu a spoznávať hudobné umenie v kontexte s inými druhmi umenia.

Základnými prostriedkami hudobno-výchovnej práce sú rozmanité hudobné činnosti, ktoré podporujú celkovú hudobnosť žiakov, ich záujem o hudbu, rozvíjanie ich individuálnych schopností, emocionálnej inteligencie, tvorivého myslenia s využitím špecifik národnej, regionálnej a svetovej hudobnej kultúry. Formuje estetický, citový a morálny základ osobnosti žiakov s dôrazom na sebauvedomovanie, sebauvýchovu a sebareflexiu, porozumenie a solidaritu pre ochranu prírody, kultúrnych hodnôt Slovenska a vlastného regiónu, toleranciu k iným kultúram a národom. Utvára a rozvíja hudobno-estetické schopnosti, zručnosti, vedomosti, návyky, skúsenosti, názory a vlastné postoje žiakov pri prehlbovaní hudobného zážitku aj na uvedomené vnímanie a na aktívny hudobný prejav. Hudobná výchova posilňuje hodnotovú a vkusovú orientáciu žiakov, rozvíja schopnosť vytvárať a obhajovať svoje hodnoty, no súčasne rešpektovať aj hodnoty iných.

V intenciách tvorivo – humánnej výchovy a vzdelávania je **hlavným zámerom hudobnej výchovy optimálne formovanie osobnosti a efektívne rozvíjanie hudobnosti žiaka tak, aby si aj prostredníctvom komunikácie s hudbou vytvoril svoj progresívny a kreatívny spôsob bytia pre život v 21. storočí.**

Význam hudobnej výchovy a jej miesto v hierarchii vyučovacích predmetov závisí od toho, ako sa vo formovaní osobnosti jedinca uplatňuje hudobno-výchovný proces so svojimi špecifikami a ako prispeje k priblíženiu sa či k dosiahnutiu **ideálu človeka** tak, ako je definovaný v Konceptii rozvoja výchovy a vzdelávania v SR v projekte Milénium.

Vzájomným pôsobením činnostného, tvorivého a objaviteľského princípu hudobná výchova vytvára predpoklady na poskytovanie zážitkov, radosti, pozitívnych životných podnetov tak, aby sa hudba stala súčasťou života žiakov. Robí tak prostredníctvom tradičných hudobných činností (vokálno-intonačné, inštrumentálne, hudobno-pohybové, /reprodukčné a produkčné/, percepčné činnosti) rozšírených o hudobno-dramatické činnosti. Hudobno-dramatické činnosti chápeme ako integráciu hudobných činností so slovnými, výtvarnými a pohybovými prejavmi, a to prostredníctvom hier, experimentovania, tvorivej dramatiky na báze zážitkového učenia. Pri týchto činnostiach žiaci využívajú skúsenosti, vedomosti a zručnosti z iných vyučovacích predmetov, ako aj skúsenosti z riešenia z rôznych problémov detského života. V tejto súvislosti pôjde predovšetkým o zážitky z hudby, o participáciu na jej vzniku v podmienkach pre žiaka najprirodzenejších – pri dramatickej hre.

Komplexne poňaté hudobné činnosti vytvárajú podmienky hudobného vzdelania žiakov a obohatia estetickú, morálnu a intelektuálnu stránku ich osobnosti. Treba ich usmerňovať tak, aby prinášali radosť a možnosť sebarealizácie.

Tak ako v primárnom vzdelávaní, aj v sekundárnom vzdelávaní dodržíme postup: od hudobných zážitkov k poznatkom a vedomostiam a cez ne k transferu pri vnímaní a interpretovaní nových umeleckých diel. **Hudobno-výchovný proces musí zásadne vychádzať z hudby a smerovať opäť k nej, hudba má byť prameňom zážitkov i vedomostí.**

Ciele predmetu

Cieľom vzdelávacej oblasti Umenie a kultúra je pochopenie vlastnej kultúry a zmysel pre identitu, ktorá je základom rešpektovania rozmanitosti kultúrneho vyjadrovania.

Kognitívne ciele

- získať poznatky, vedomosti a zručnosti v procese komunikácie s hudbou.
- na základe získaných vedomostí o hudbe, hudobných skúseností a hudobných zručností nadobudnúť schopnosť získané vedomosti a zručnosti uplatňovať pri aktívnom vnímaní a obsahovom sprístupňovaní umeleckých diel a pri elementárnej tvorivosti,
- spoznať najvýznamnejších slovenských a svetových hudobných skladateľov jednotlivých slohových období a ich vybrané diela,
- uvedomiť si svoju národnú identitu, a to na základe osvojenia si umeleckej výpovede hudobných diel (slovenské ľudové a národné piesne, významné diela slovenskej umeleckej hudby) v kontexte s európskou hudobnou kultúrou, získať úctu k svojej kultúre,
- prostredníctvom hudobných činností získať schopnosť vyjadrovať svoje emócie, vzťahy a postoje, teda komunikovať umeleckými prostriedkami,
- nadobudnúť schopnosť otvorene prijímať, hodnotiť a vážiť si hudobné diela a hudobné prejavy vlastného národa, iných národov a etník,
- v kontexte s hudbou dokázať analyzovať, porovnávať a syntetizovať poznatky a podnety z iných predmetov (dejepis, etika, výtvarná, literárna výchova, zemepis, cudzí jazyk).

Socioafektívne ciele

- prostredníctvom precítenia a pochopenia hudobného diela dokázať prekonať svoj egocentrizmus, vedieť sa preladiť na komunikačný a ideový kód iného človeka (autora), pochopiť jeho citový a myšlienkový svet s určitou mierou stotožnenia sa. Uvedomené počúvanie hudby môže – a to úplne nenásilne – vychovávať k empatii. Tieto etické momenty vnímania hudby smerujú k socializácii a tu tkvie jedna z príčin opodstatnenosti hudobnej výchovy v systéme humanisticko-tvorivej edukácie),
- na základe vnímania a prežívania hudobných skladieb (od ľudových piesní po rozsiahlejšie umelecké diela) slovne, výtvarne a pohybom vyjadriť svoje estetické zážitky,
- dokázať bez predsudkov pristupovať k vnímaniu a rozširovaniu umeleckých hodnôt rôznych kultúr,
- vedieť prežívať výnimočnosť významných umeleckých osobností a hľadať v ich tvorivých osudoch inšpiráciu pre vlastný život. Rešpektovať estetické a etické hodnoty obsiahnuté v hudbe,
- schopnosť spolupracovať (pri kolektívnych hudobných činnostiach a najmä pri hudobno-dramatických činnostiach), mať zodpovednosť za plánovanie a realizáciu spoločnej a vlastnej práce,
- vedieť oceniť silu hudby a uvedomiť si jej miesto v zmysluplnom využívaní voľného času.

Psychomotorické ciele

- dokázať správne realizovať hudobné prejavy (vokálne, inštrumentálne, pohybové) a integrovať ich pri realizácii hudobno-dramatických činností,
- v intonačnej a sluchovej výchove získané zručnosti vedieť využiť pri svojich hudobných činnostiach,
- na primeranej úrovni dokázať využiť nadobudnuté zručnosti pri vyjadrení svojich myšlienok, pocitov a postojov, a tak prostredníctvom hudby komunikovať s okolitým svetom.

Kompetencie

Jedným z prioritných zámerov nových vzdelávacích programov je, aby sa výchova a vzdelávanie realizovalo na základe harmonizovaných učebných osnov vyučovacích predmetov. Veľmi dôležité a potrebné je dosiahnuť, aby dobre vedená hudobná výchova participovala na dosiahnutí kľúčových kompetencií žiakov sekundárneho vzdelávania.

Úlohou predmetu je rozvíjať **kľúčové kompetencie** tak, aby sa:

- formoval a rozvíjal emocionálny svet žiakov,
- formovali mravné vzťahy žiakov k prostrediu v škole a v rodine, pozitívne vzťahy k prírode, ku všetkým prejavom života,
- vychovali žiaci hrdí na vlastné slovenské kultúrne bohatstvo a históriu, s kladným vzťahom ku kultúrnemu životu spoločnosti a podieľaním sa na ňom,
- vhodne a nenásilne spájala hudba s prejavmi iných umení – s poéziou, výtvarnými dielami, tancom, filmom, videom a modernými komunikačnými technológiami,
- vychovávali vnímaví, aktívni poslucháči, tolerantní k iným kultúram a názorom, bez nekritického podliehania módnym vlnám, reklame a subkultúre, ale aj bez predsudkov k nim,
- hudobná výchova podieľala na rozvíjaní osobnostnej, sociálnej, občianskej, komunikačnej kompetencie.

Obsah

5. ročník

Ako sa nám prihovára hudba. Hudba spojená s inými druhmi umenia (tvorba integratívneho projektu). Prostredníctvom hudby poznávame svoju hudobnú kultúru i kultúru iných národov.

6. ročník

Hudba minulosti a súčasnosť. Prostredníctvom hudby poznávame kultúru rôznych národov.

7. ročník

Hudobné prechádzky storočiami. Pestrá paleta populárnej hudby. Hudba na pomedzí (prieniky rôznych druhov a žánrov hudby: populárna hudba, vážna hudba, džez, etno, world...)

Sústava hudobných činností: vokálno-intonačné, inštrumentálne, hudobno-pohybové, (reprodukčné a produkčné) percepčné činnosti, hudobno-dramatické činnosti:

Odporúčané organizačné formy a metódy

Učiteľ sa usiluje o to, aby poskytoval podnety pre hudobnú aktivitu žiakov:

- skupinové, projektové, diferencované vyučovanie, návšteva hudobných podujatí, besedy,
- zážitkové, kognitívne, skúsenostné metódy, dialóg a diskusia, metódy hrania rol; špecifické metódy: intonačná metóda s použitím relatívnej solmizácie, imitačná a kombinovaná metóda osvojovania piesní, riadené objavovanie hudby, informačno-receptívna metóda, improvizácia.

• Vokálne činnosti

Obsahom vokálnych činností na nižšom sekundárnom stupni základnej školy je upevňovanie a rozširovanie vedomostí a zručností v práci s hlasom v nadväznosti na predchádzajúce ročníky, v kultivácii speváckeho a hovoreného prejavu prostredníctvom uplatňovania a upevňovania správnych speváckych návykov.

Obsah

- rozširovanie hlasového rozsahu, hlasová hygiena (zvládnutie mutácie), správne spevácke návyky, artikulácia, spievanie jednohlasných a viachlasných piesní,
- intonácia durových a molových motívov, melodických obmien,
- elementárne vokálne tvorenie: melodická otázka – odpoveď, melodizácia textu, mien, predvetie – závetie, riekaniek, tvorivé hudobné hry,
- sluchové rozlišovanie durových a molových súzvukov a melódií,
- hudobné metrum, rytmus – spev v 2/4, 3/4, 4/4 takte, 2+3 a pod.,
- orientácia v grafickom zázname jednoduchej melódie, určovanie metra, tempa, dynamiky.

Zručnosti a vedomosti – štandard

- žiak spieva na základe svojich dispozícií intonačne čisto, rytmicky presne so zodpovedajúcim výrazom jednohlasné, dvojhlasné, prípadne trojhlasné piesne ľudové aj umelé, v durových, molových a modálnych tóninách, pritom využíva získané spevácke, intonačné a sluchové návyky a zručnosti,
- orientuje sa v grafickom zázname piesní a skladieb rôznych štýlov a žánrov,
- dokáže posúdiť kvalitu vokálneho prejavu druhých,
- pozná slovenské folklórne oblasti a ich typické piesne, tance, kroje, slovenské zvyk-slovie, spoločenské funkcie piesní.

• Inštrumentálne činnosti

Obsahom inštrumentálnych činností je hra a tvorba sprievodov na detských hudobných nástrojoch a ich využívanie počas hudobnej reprodukcie i produkcie, tvorba sprievodu pre hudobno-dramatické prejavy.

Obsah

- hra na hudobných nástrojoch, nástrojová reprodukcia rôznych melódií (motívov, tém, piesní, jednoduchých skladieb), improvizácia pri vyjadrovaní pocitov, nálad a javov aj v hudobno-dramatických prejavoch,
- hra a tvorba sprievodov na detských hudobných nástrojoch, prípadne keyboardu, počítača,
- pochopenie farby a možnosti detských hudobných nástrojov.

Zručnosti a vedomosti – štandard

- žiak reprodukuje na základe svojich individuálnych schopností a zručností rôzne motívy, témy i časti skladieb,
- vytváranie inštrumentálnych sprievodov k piesňam, rešpektujúc ich charakter, jednoduchou improvizáciou na detských hudobných nástrojoch „podporiť“ charakter, zmeny nálad, zvýrazniť dôležité hudobné myšlienky reprodukovanej hudby.

• Hudobno-pohybové činnosti

Obsahom hudobno-pohybových činností je reagovanie na hudbu a stvárňovanie hudby pomocou pohybu, tanca, gesta, improvizácia a pantomimické vyjadrenie.

Obsah

- používanie taktovacích gest,
- pohybové vyjadrenie charakteru piesne a vyjadrenie hudobného výrazu a nálady, hudobnej skladby – improvizácia, pantomíma, hra na tele, tanečné kroky,
- pohybový sprievod znejúcej hudby – taktovanie, tanečné kroky, vlastné pohybové stvárnenie,
- pohybové *reagovanie* na zmeny počas znejúcej hudby – *tvarové*, tempové, dynamické, harmonické.

Zručnosti a vedomosti – štandard

- reakcia pohybom na znejúcu hudbu, na vyjadrenie metra, tempa, dynamiky, pohybu a obrysu melódie v súlade s charakterom piesne alebo skladby,
- rytmizácia, taktovanie,
- realizácia hudobno-pohybových hier so spevom, vyjadrenie hudby tancom, na základe svojich individuálnych schopností a zručností vytváranie pohybových improvizácií a kreácií,
- pohybové stvárnenie jednoduchých choreografií tancov,
- žiak rozpoznáva niektoré tance rôznych štýlových období a žánrov, dokáže využívať vhodné hudobno-pohybové prvky v počúvaných skladbách a predviesť jednoduché pohybové stvárnenie hudby.

• Percepčné činnosti

Obsahom percepčných činností je aktívne vnímanie a prežívanie hudby, počas ktorej žiak poznáva hudbu vo všetkých jej žánrových, štýlových a funkčných podobách, dokáže zadeliť dielo do obdobia, hudbu analyzovať a charakterizovať.

Obsah

- orientácia v hudobnom priestore a elementárna analýza hudobnej skladby prostredníctvom dominujúcich hudobno-vyjadrovacích prostriedkov, ich význam pre pochopenie hudobného diela, funkcia hudby vzhľadom k životu jedinca a spoločnosti, kultúrnym tradíciám a zvykom,
- hudobné dielo a jeho autor,
- sluchové rozlišovanie jednotlivých hudobných žánrov na základe ich charakteristických znakov,
- využitie vhodných miest v skladbách na spoluúčasť so spevom, inštrumentálnou hrou, pohybom, recitovaným slovom a pod.,
- verbálne vyjadrenie svojho názoru a zážitku z počúvanej hudby.

Zručnosti a vedomosti - štandard

- žiak sa orientuje v znejúcej hudbe, na základe použitých výrazových prostriedkov hudby, ktoré vníma, chápe ich funkciu a komunikačné schopnosti hudby,
- dokáže zaradiť, charakterizovať počúvanú skladbu vokálnu alebo inštrumentálnu z hľadiska slohového obdobia a žánru, postrehnúť výrazné hudobné myšlienky, ich variácie, napätie a uvoľnenie hudby,
- dokáže verbalizovať svoj názor, hudobný zážitok, *predstavy od konkrétnych k abstrakcii princípov, všeobecným zákonitostiam a ich materializácii hudobnými prostriedkami*,
- verbalizuje hudobný zážitok, svoj názor, pri vzájomnej konfrontácii stanovísk vedie dialóg, dokáže hodnotiť a porovnávať počúvané skladby,
- pozná mená najvýznamnejších slovenských a svetových hudobných skladateľov a ich najznámejšie diela

• Hudobno-dramatické činnosti

Obsahom hudobno-dramatických činností na druhom stupni ZŠ je využitie všetkých činností, zručností a vedomostí na budovaní a predvedení dramatického príbehu. Zapojené sú aj získané skúsenosti a vedomosti z ostatných esteticko-výchovných predmetov: výtvarná výchova, literárna výchova – dramatizácia, etická, tanečná zložka pohybovej výchovy.

Zručnosti a vedomosti - štandard

- integrácia a komplexné využitie vokálnych, hudobno-pohybových, inštrumentálnych, percepčných činností spojených v dramatickom príbehu (hudobnej rozprávky, hudobného príbehu, hudobného divadla, hudobnej dielne a pod.) v javiskovom predvedení.
- žiak získava schopnosť empatického a asertívneho správania sa.

Postoje

- Žiak spoznávaním hudby rôzneho typu, žánru a období (národnú, regionálnu, iných národov, vo všetkých žánrových, štýlových a funkčných podobách, z hľadiska spoločenského, historického), rešpektuje špecifiká, váži si kultúru svojho národa a iných národov. V rámci medzipredmetových vzťahov dokáže vyjadriť a verbalizovať svoj názor na hudobné umenie rôznych slohových období, hudby súčasnosti, tanečnej, populárnej, džezovej, ako aj na iné formy tvorivých prejavov, napr. na literatúru, výtvarné umenie.
- Žiak prostredníctvom dobre usmerňovanej výchovy hudbou a k hudbe pochopí, že hudobné aktivity sú ušľachtilou formou trávenia voľného času.
- *Podporovanie samovzdelávania a sebahodnotenia.*

- *Motivácia na hľadanie – vzbudenie zvedavosti, záujmu, byť lepším* (podnecovaním záujmu žiakov o kvalitnú hudbu a o ich tvorcov a interpretov: poukázať na obdivuhodnosť konania niektorých skladateľov a interpretov.
- Osvojiť si správanie sa na koncertoch a slávnostných podujatiach.
- Prostredníctvom spoločných hudobných činností a získaných vedomostí pestovať kompetenciu spolupracovať s druhými, chápať a rešpektovať multikulturalitu a odlišnosť, osvojiť si pozitívne etnické postoje.

Predmet HV odporúčame klasifikovať na vysvedčení známkami. Metodika hodnotenia je rozpracovaná v metodickej prílohe.

Hudobná výchova v 5. ročníku ZŠ

Ciele predmetu

Cieľom hudobnej výchovy v 5. ročníku ZŠ je pochopenie komunikatívnej funkcie hudby, rôznych podôb hudobného vyjadrenia, pochopenie vlastnej kultúry a zmysel pre identitu, ktorá je základom rešpektovania rozmanitosti kultúrneho vyjadrovania. Ciele sú totožné s cieľmi v Štátnom vzdelávacom programe.

Tematické celky a obsah	Kompetencie	Výstup (štandard)
<p>Ako sa nám prihovára hudba Výrazové prostriedky hudby a ich funkcia, zážitok z hudby a jeho zdôvodnenie, podoby hudobnej skladby, komunikatívna funkcia hudby, správanie sa na hudobných a slávnostných podujatiach. (Výber: 6.roč./ s. 6-31 + iné vhodné piesne 6. roč./s. 32-37). Odporúčame vychádzať z hudobných skúseností žiakov a na vyučovacích hodinách realizovať rôzne druhy hudobných činností (cca 10 hod.).</p>	<p>Vokálno-intonačné činnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - žiak spieva na základe svojich dispozícií intonačne čisto, rytmicky presne so zodpovedajúcim výrazom jednohlasné, dvojhlasné piesne ľudové aj umelé, v durových, molových a modálnych tóninách, pritom využíva získané spevácke, intonačné a sluchové návyky a zručnosti, - orientuje sa v grafickom zázname piesní a skladieb rôznych štýlov a žánrov, - dokáže posúdiť kvalitu vokálneho prejavu druhých. 	<ul style="list-style-type: none"> - vedieť čisto, kultivovane spievať minimálne 12 piesní vhodne zvolených so zreteľom na hlasové dispozície a hlasovú hygienu, - vedieť uplatňovať elementárne taktovacie pohybov pri speve
<p>Prostredníctvom hudby poznávame svoju hudobnú kultúru i kultúru iných národov Typická pieseň a hudobná skladba vybraných národov. Výber: 7. roč./ s. 40.-49, 56-61 + odporúčame k vybraným piesňam pridať známú skladbu daného</p>	<p>Inštrumentálne činnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - žiak dokáže realizovať a vytvárať inštrumentálne sprievody k piesňam, rešpektujúc ich charakter, jednoduchou improvizáciou na detských hudobných nástrojoch „podporiť“ charakter, zmeny nálad hudobnej ukážky, zvýrazniť 	<ul style="list-style-type: none"> - vedieť hrať rytmické motívy, jednoduché inštrumentálne sprievody k piesňam,

<p>národa podľa ponuky učebníc Hv (cca 10 hod.).</p> <p>Hudba spojená s inými druhmi umenia (tvorba integratívneho projektu) Ponúkame dve alternatívy: a) vyvodenie základných prvkov opery, operety, muzikálu, melodrámy, baletu z typických diel svetovej hudobnej literatúry. Odporúčame informatívny nácvik ich časti, resp. ich dramaturgiu. Výber: 6. roč./ s. 38-55.</p> <p>b) voľné dotvorenie hry so spevom B. Felix: Pamodaj šťastia (5. roč./ s. 64-69) alebo B. Felix: My, vrabčiaci (6.roč./ s. 60-63) a vyvodenie charakteristiky rôznych hudobno-dramatických diel (cca 10 hod.)</p>	<p>dôležité hudobné myšlienky reprodukovanej hudby.</p> <p>Hudobno-pohybové činnosti: Žiak dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> - správne reagovať pohybom na znejúcu hudbu, vyjadriť metrum, tempo, dynamiku, pohyb melódie, v súlade s charakterom piesne alebo skladby, - realizovať hudobno-pohybové hry so spevom, vyjadriť náladu a obsah hudby pohybom, na základe svojich individuálnych schopností a zručností vytvárať pohybové improvizácie a kreácie. <p>Percepčné činnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - žiak sa orientuje v znejúcej hudbe, na základe použitých výrazových prostriedkov hudby, ktoré vníma, chápe ich funkciu a komunikačné schopnosti hudby, - dokáže zaradiť, charakterizovať počúvanú skladbu vokálnu alebo inštrumentálnu z hľadiska žánru, postrehne výrazné hudobné myšlienky, ich variácie, napätie a uvoľnenie hudby, - dokáže verbalizovať svoj názor, hudobný zážitok, predstavy od konkrétnych k abstrakcii princípov, všeobecným zákonitostiam a ich materializácii hudobnými prostriedkami. <p>Hudobno-dramatické činnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - žiak integruje a komplexne využíva vokálne, hudobno-pohybové, inštrumentálne a percepčné činnosti spojené v dramatickom príbehu - žiak získava schopnosť empatického a asertívneho správania sa. 	<ul style="list-style-type: none"> - vedieť reagovať pohybom na hudbu, vyjadriť pohybom charakter, výraz a náladu piesne a znejúcej hudby, - Po viacnásobnom vypočutí poznať min. 4 hudobné skladby a ich autorov, - Poznať funkciu hudby vzhľadom k životu človeka a spoločnosti, <p>Uskutočniť 1 hudobno-dramatické vystúpenie</p>
--	--	---

--	--	--

Metódy a formy práce, proces

Učiteľ sa usiluje o to, aby poskytoval podnety pre hudobnú aktivitu žiakov:

- skupinové, projektové, diferencované vyučovanie, návšteva hudobných podujatí, besedy,
- zážitkové, kognitívne, skúsenostné metódy, dialóg a diskusia, metódy hrania rol; špecifické metódy: intonačná metóda s použitím relatívnej solmizácie, imitačná a kombinovaná metóda osvojovania piesní, riadené objavovanie hudby, informačno-receptívna metóda, improvizácia.

Hudobná výchova v 6. ročníku ZŠ

Ciele

Kognitívne ciele:

Získať poznatky a vedomosti v procese komunikácie s hudbou v rôznych slohových obdobiach. Nadobudnúť schopnosť prijať, hodnotiť a vážiť si hudbu svojho a iných národov. Integrácia poznatkov z iných predmetov s cieľom získať ucelenú predstavu o kultúre iných národov.

Orientácia v grafickom zázname piesní, rytmickom sprievode.

Vedieť rozlíšiť charakteristické črty niektorých národných piesní.

Socioafektívne ciele:

Na základe vnímania a prežívania, precítienia a pochopenia hudobných skladieb vedieť vyjadriť svoje estetické zážitky, verbálne i neverbálne – slovne, výtvarne i pohybom.

Získať schopnosť spolupracovať, plánovať a realizovať spoločnú aj vlastnú prácu.

Chápať umenie v jeho mnohorakých podobách a súvislostiach, vedieť oceniť silu umenia ako prostriedok skvalitnenia a skultúrnenia svojho života.

Psychomotorické ciele:

Na primeranej úrovni žiaci dokážu využiť nadobudnuté zručnosti a vedomosti a realizovať svoje hudobné prejavy (vokálne, inštrumentálne, pohybové).

Obsah

Tematické celky

1. **Hudba minulosti a súčasnosť:** Od praveku po romantizmus, jednotlivé slohové obdobia v európskom a slovenskom hudobnom umení (cca 20 hod.).

Vývoj hudby a jej spoločenské pozadie od praveku po romantizmus. Význam a typické skladby najvýznamnejších predstaviteľov renesancie, baroka, klasicizmu, romantizmu (+ priekopníci realizmu v slovenskej hudbe), impresionizmu vo svete a u nás. Podľa sluchu vystihnúť niektoré charakteristické znaky slohových období.

2. **Prostredníctvom hudby poznávame kultúru rôznych národov** (cca 13 hod).

Hudba minulosti a súčasnosť

Pravek a letný pohľad na starovek – Človek + zvuky prírody, praelement hudby – rytmus, napodobňovanie primitívnych hudobných prejavov (učebnica 7. roč./s. 6 – 7, 1 hodina).

Letný pohľad na stredovek – kresťanská hudobná kultúra, svetská hudba, duchovná pieseň – 1 hod., (učebnica 7. roč. s. 8 – 10).

Hudobná renesancia – madrigal, hudba na hradoch, zámkoch + pavana z učebnice 9. roč., s.17 – 18; učebnica 7. roč. s. 11 – 13), móda, tanec, zvyky, architektúra, výtvarné, literárne umenie... 1 hod.

Integrácia hudby s inými druhmi umenia.

Hudobný barok

– Výber ilustrácií k počúvanej hudbe, napr.: A. Vivaldi – P. Brueghel.

– Vyvodenie charakteristických znakov slohových období.

– Porovnať originálne diela s ich moderným spracovaním.

– Spoločenská funkcia hudby.

– Verbalizácia hudobných zážitkov. Využívanie učebníc 7. roč./ 8. roč./s.

10 – 51, odporúčame menej rozsiahle diela.

– Úpravy piesne Dobrú noc B. Felixa.

Napríklad (výber nie je povinný, zohľadňujú sa podmienky v triede):

– J. P. Lully: Keď mesiacik svieti,

– J. S. Bach: Toccata a fúga d mol,

– Menuet,

– G. F. Händel: Aleluja z oratória Mesiáš,

– A. Vivaldi: Štyri ročné obdobia (výber Jar, Zima),

– výber z piesní,

– H. Purcell: Pastier, pastier z opery Kráľ Arthur,

– J. S. Bach: Dir schenk'ich mich eigen,

– G. F. Händel: Ária Rinalda z rovnomennej opery,

– 2 ukážky z tabulatúr slovenského baroka,

– 2 ukážky súčasných úprav diel J. S. Bacha (napr. Bobby Mc Ferrin Ave Maria, Stivín, P.

Breiner, M. Varga: Hommage á J. S. Bach a pod.,

– časť hudobno-tvorivej hry Harlekýn Bela Felixa (uč. 8. roč./68 – 71),

– hudobno-tvorivá hra J. Hatríka Bájky o levovi (sú tam použité ľudové nápevy a motívy hudobných pamiatok z 17. – 18. storočia z územia Slovenska).

(Ďalšou možnosťou je výber z učebnice pre 7. ročník, s. 14 – 23.)

– *Hudba v klasicizme: J. Haydn: Andante zo Symfónie G dur*
S úderom na tympan + poznatky (uč. 7. r./26 – 27),

– W.A. Mozart: *Túžba po jari, Malá nočná hudba* + poznatky (7./28 – 30)
ukážky z oper,

– L. v. Beethoven: *9. symfónia d mol, Óda na radosť* – Hymna EÚ,
Ukážky z klavírných sonát a koncertov (7/31 – 33).

– Predstavitelia klasicizmu na území Slovenska.

– *Opakovanie alebo Zahrajme sa na skladateľov* (7/35 – 39).

– *Hudba v romantizme: Romantizmus a novoromantizmus v európskej hudbe: malé a veľké formy* (Schubert: *Kráľ duchov*, krátke skladby Schumannna, Dvořáka, ukážky z oper, programová hudba (8. roč./ 8 – 22), Smetana: *Vltava* (6. roč./s. 30 – 31).

– Slovenská hudba: J. L. Bella, V. Figuš – Bystrý, M. Schneider –
Trnavský (výber z učebnice pre 8. roč./ 41 – 46).

– *Od romantizmu k hudbe 20. storočia: Debussy, Ravel, Mocná hústka* – výber (8. r./36 – 39).

- *Opakovanie a súvislosti:* Podobná myšlienka, iné hudobné vyjadrenie:
V. Godár: *Magnificat* pre ženský hlas, zbor, sláčikový orchester a harfu,
J. Hatrík: *Carpe diem* (z cyklu *Ludibria*),
E. Suchoň: *Symfonická fantázia na tému B-A-C-H*,
J. Cikker: *Óda na radosť*.

Prostredníctvom hudby poznávame kultúru rôznych národov

Typická pieseň a hudobná skladba vybraných národov. (Výber: 7. roč./ s. od 40 + odporúčame k vybraným piesňam pridať známu skladbu daného národa podľa ponuky učebníc Hv, s dôrazom na spevácke, inštrumentálne a pohybové prejavy.

Kompetencie, zručnosti vedomosti, postoje sú podrobne vypracované v predchádzajúcej časti Štátneho vzdelávacieho programu.

Štandard (čiastkový) pre 6. ročník

- *Prijímať, analyzovať, hodnotiť, porovnávať hudobné diela a hudobné prejavy a prepájať získané poznatky s poznatkami iných vyučovacích predmetov (dejepis, etická výchova, výtvarná, literárna, zemepis, cudzie jazyky),*
- *Vnímať a rozoznávať umelecké hodnoty rôznych kultúr.*
- *Poznať na základe počúvania hudby minimálne 6 hudobných diel a ich autorov.*
- *Rozvíjať vlastnú hudobnosť v skupinových hudobných činnostiach a aktivitách, využiť osvojené hudobné schopnosti, zručnosti a návyky pri spoluvytváraní a prezentácii 1 hudobno-dramatického príbehu.*
- *Zaspievať čisto, kultivovane najmenej 5 ľudových, umelých piesní iných národov a 8 regionálnych slovenských ľudových piesní.*
- *Vedieť sprevádzať, vytvoriť hudobný sprievod k piesňam na rytmických a melodických nástrojoch Orffovho inštrumentára.*

Hudobná výchova v 7. ročníku ZŠ

Ciele

Kognitívne ciele:

Tak ako v 6. ročníku +

- *Spoznať najvýznamnejších slovenských a svetových hudobných skladateľov jednotlivých štýlových období a ich vybrané diela.*
- *Nadobudnúť schopnosť získané vedomosti a zručnosti uplatňovať pri aktívnom vnímaní a obsahovom sprístupňovaní umeleckých diel a pri elementárnej tvorivosti.*
- *Uvedomovať si svoju národnú identitu, získať úctu k svojej kultúre, a to na základe osvojenia si umeleckej výpovede hudobných diel (slovenské ľudové a národné piesne, významné diela slovenskej umeleckej hudby) v kontexte s európskou hudobnou kultúrou.*

- Prostredníctvom hudobných činností získať schopnosť vyjadrovať svoje emócie, vzťahy a postoje, teda komunikovať umeleckými prostriedkami.
- Nadobudnúť schopnosť otvorene prijímať, hodnotiť a vážiť si hudobné diela a hudobné prejavy vlastného národa, iných národov a etník.
- V kontexte s hudbou dokázať analyzovať, porovnávať a syntetizovať poznatky a podnety z iných predmetov (dejepis, etika, výtvarná, literárna výchova, zemepis, cudzí jazyk).

Socioafektívne ciele:

Tak ako v 6. ročníku +

- Dokázať bez predsudkov pristupovať k vnímaniu a rozširovaniu umeleckých hodnôt rôznych kultúr.
- Rešpektovať estetické a etické hodnoty obsiahnuté v hudbe.

Psychomotorické ciele:

Tak ako v 6. ročníku.

Obsah

Tematické celky

Hudobné prechádzky storočiami:

Poslanie hudby (umenia) v 20. storočí – umelec už nechce vyjadriť len krásu, ale predovšetkým chce osloviť a podnecovať myslenie percipienta.

Význam a dielo najznámejších skladateľov hudby 20. storočia vo svete a u nás. Sledovanie rozsiahlejších diel, vystihnutie výrazných hudobných myšlienok dominujúcich výrazových prostriedkov hudby.

Doteraz získané skúsenosti a vedomosti uplatňovať pri počúvaní hudobných diel. Dokázať rozmýšľať a rozprávať o hudbe, tvorivé počúvanie hudby. (Výber z učebnice. 9. roč./s. 8 –16, 24 –27, 32 – 39). **(cca 17 hod.)**

Pestrá paleta populárnej hudby: Vývoj populárnej hudby: džez (od New Orleansu po bratislavské džezové dni), hudba mladých od Beatles po súčasne hudobné skupiny, SuperStar a iné televízne a rozhlasové relácie, stoličkový rock and roll, spev súčasných hitov
Výber uč. 9. roč./ 45 – 70, zborníky, Hity. **(cca 10 hod.)**

Hudba na pomedzí:

Prieniky rôznych druhov a žánrov hudby, country & western, hudba k filmom, hudba na internete, etno- a worldmusic, vážna versus populárna hudba, malý projekt učiteľa a žiakov (Bach, Korsakov – M. Varga, Musorgskij – Enima a i.), hudba a ty (hudba a ja, malý projekt alebo krátke zamyslenie sa žiaka). (Výber z učebnice pre 9. roč./s. 75, Hity. **(cca 6 hod.)**)

Kompetencie, zručnosti vedomosti, postoje sú podrobne vypracované v predchádzajúcej časti Štátneho vzdelávacieho programu.

Štandard (čiastkový) pre 7. ročník

- *Prijímať, analyzovať, hodnotiť, porovnávať hudobné diela a hudobné prejavy a prepájať získané poznatky s poznatkami iných vyučovacích predmetov (dejepis, etická výchova, výtvarná, literárna, zemepis, cudzie jazyky),*
- *Vnímať a rozoznávať umelecké hodnoty rôznych kultúr.*
- *Poznať na základe počúvania hudby minimálne 6 hudobných diel a ich autorov.*

- *Rozvíjať vlastnú hudobnosť v skupinových hudobných činnostiach a aktivitách, využiť osvojené hudobné schopnosti, zručnosti a návyky pri spoluvytváraní a prezentácii 1 hudobno-dramatického príbehu.*
- *Zaspievať čisto, kultivovane najmenej 5 ľudových, umelých piesní iných národov a 8 regionálnych slovenských ľudových piesní.*
- *Vedieť sprevádzať, vytvoriť hudobný sprievod k piesňam na rytmických a melodických nástrojoch Orffovho inštrumentára.*